

САНА ОЛОХ

ССКП ЧУРАПЧЫ ОРОЙУОНУНААБЫ КОМИТЕТЫН УОННА ҮЛЭННТЭР
ДЕПУТАТТАРЫН ОРОЙУОН НААБЫ СОВЕТЫН ОРГАНА

Орган Чуратчинского районного Комитета КПСС и районного Совета депутатов
трудящихся Якутской АССР

1931 сыл алтынны
15 күнүттөн таарар

№ 30 (3986)

1971 сыл. Кулун тутар 13 күнү
СУБУОТА

Сыйната
2 харчы

ССКП XXIV
СЪЕДИН КӨРСӨ

Сага сорукутары туруорунубут

ССРС норуотун хаана-
быстыбатын 1971 — 75
сылларга сайыннаабы
бизс сыллаах былаанча-
гар ССКП XXIV съездин
Директиваларын бырайы-
агы культура оройуонаа-
бы дьэтин дьовус коллек-
тива истин биирбэлини
билдэ.

Коллектив ахсыс пяти-
летка түмүктэрин уонна
тохсус пятилетка соруку-
тарын нэһилиэнньэ кини-
ник билиһиннээрини бас-
таах уочараттаах үлэни
аагар. Культура дьэтин
көрдөрүүлээх агитацията
сангардыллан оһоһулунна.
Вары лозуннар, плакаттар
съеин үлэвэ сага кыайы-
ларынан көрсөргө ытырар
ис хоһоонноохтор. Стендэ-
лэртэн оройуон ситиһи-
лэрин, быһылгы соруку-
тары, Директивалар быра-
йыктарыттан сыһынара-
лары уонна хаһаайстыба-
лар, ирдириктислар съезд
чьеһигэр ылыммыт эбэһээ,
тэлистибэлэрин билсөөхкө

сөп.
Оройуон киинин ыччат-
тарын фестивала партия
XXIV съездин чьеһигэр
ананар. Райсовет, райсоюз,
сизээс оройуонаабы хон-
туоратын иһинээди уус-
уран самодеятельность
коллективтара фестиваль
ити аналгыгар толору сөп
түбэһэр ис хоһоонноох
концерты туруордулар.
Онуоха Культура дьэтин
балетмейстера С. Зайцева,
методист М. Оконенникова,
балетист Р. Саввин көмөлө-
рө кырата суох. Фестиваль
түмүк концерта съездаһыл-
лар күнүгэр туруоруллуо-
ба.

Культура дьэтин мето-
дистарын үлэлэрин былаа-
ныгар тыа сиринээди ну-
луудтарга көмөлөһүү ту-
һунан эмиз сурулуна.
Онно Директивалар бы-
райыктарын хайдах про-
пагандалааһыга сүбэлэр кө-
рүлүһүлэр.

Съеин көрсө бэйэ үлэ-
тин-хаһааһын өссө үрдүк

таһымга таһаарыы—хас
биирдин советскай киһи
дьулуһар дьулуура. Били-
ги дьон сыһыалаһын би-
лигини көрдөбүлгэ эппит.
тирдик тэрийэргэ кыһа-
набыт. Былаанмытыгар
тематическай биэчэрдэри
тэрийи кыллэриһинээ.
Народная театр бу сезон-
га Н. Гоголев «Ус ха-
тыг» дьэти пьесатын си-
тиһилээхтик туруорда. Ам-
ма оройуонугар урукку
репертуарынан гасэр-
лаан кэллэ. Былигин С.
Ефремов «Ини-бни» дьэти
пьесатын бөлөһүн сыл-
дыар.

Директивалар быра-
йыктарын дьүүлээһинэн
сизээстэн коллектив үлэ-
ни былааннааһыны, үлэ
төрээһинини туссарарга.
Директивалар бырайык-
тарын пропагандалааһыны
өссө күүһүрдэргэ сору-
танна.

Д. СИВЦЕВ,
Культура оройуонаа-
бы дьэтин методиста.

УУТ ЫАМА ҮРДҮҮР

Партия XXIV съези аһыл-
лымытын хас биирдин советскай
киһи бөйөтүн производствоннай
үлэһини бэлэхтэрдэх көрсөтөн
баарар. Партияда, норуотка
биирбит бигэ тымын — бөйөтүн
ылыммыт эбэһээтэлистити
толорорго дьулуһар.

Хайахсыт биригээдэтин ыан-
ныксыттары үрдэтэлиһити эбэ-
һээтэлистити ылыммыт съезд чье-
һигэр үлэһэбиттэрэ икки ыйын
туолла.

Билигин 24 мааныксыт ба-
ры бөйөһүк былааннарын ик-
ки ыйга толордулар.

Сэмэн Үрөһин ферматын ма-
ныксыттары паловоһунан 21037
кг онугар 25157 кг, Ваһырас
фермата 6055 кг-ы 8780 кило-
граммынан. Аҕас Күөлү 20464
кг онугар 27370 кг толорду-
лар. А. И. Сергеева хас биир-
дин фуражнай ынахтан 249 кг,
К. С. Илларионова 292 кг ма-
на бастаан кыаллар.

Биригээдэ икки ыйдаагы ил-
лөһөй мам былааным 130,9 бы-
рыһыан, биирдин фуражнай
ынахтан үүт ылыммыт 136 бы-
рыһыан толордо. Оттон съезд
чьеһигэр ылыммыт эбэһээтэ-
листити паловоһунан 119 быры-
һыан толорулуна.

Ыанныксыттар съезке аһаа-
ылыммыт эбэһээтэлистити
кулун тутар 20 күнүгэр толс-
роҕо бары ынахтар бааллары
көрдөрдүлэр.

К. АРЖАКОВ.

ОРОЙУОН КОЛХОЗТАРА УОННА СОВХОБА ГОСУДАРСТВОБА ҮҮТҮ, ЭТИ УОННА
ТҮҮЛЭЭБИ АТЫЛААҢЫННАРЫН 1971 СЫЛ I КВАРТАЛЛААХ БЫЛААНЫН ТӨЛӨРҮҮЛАРА
(кулун тутар I күнүнээди туругуан)

	У у т (ц.)			Э т (ц.)			Түүлээх (солк.)		
	былаан	туолла	%-на	былаан	туолла	%-на	былаан	туолла	%-на
Л е н и н	1110	501	45,1	510	615	120,5	3100	281	9,1
Эрмилек Эрмистини	1930	1250	64,7	930	1155	125,3	5000	576	11,5
Калинин	610	253	41,5	240	292	121,7	400	102	25,5
Копл Маюкс	870	159	18,3	290	337	153,8	1500	92	6,1
Субуруускай совхоз	2700	1416	52,5	1400	1844	131,7	8000	3656	45,7
Оройуон үрдүнэн:	7000	3609	51,5	3300	4253	128,9	18000	4667	25,9

РСФСР Верховнай Советыгар уонна РСФСР
үлэһиттэр депутаттарын кыраайдардаабы,
уобаластардаабы, уокурунтардаабы,
оройуоннардаабы, куораттардаабы,
сельскэйдээби уонна бөһүөлэктээби
советтарыгар быыбардары ытар ТУҺУНАН
РСФСР Верховнай Советын Президиумун ЫНААБА

РСФСР Верховнай Советын сэттис ыгырымылаах уонна РСФСР
үлэһиттэр депутаттарын кыраайдардаабы, уобаластардаабы, уоку-
рунтардаабы, оройуоннардаабы, куораттардаабы, сельскэйдээби
уонна бөһүөлэктэрдээби Советтарын 12-с ыгырымылаах болому-
чуйалара бүппүтүнэн, РСФСР Верховнай Советын Президиума
уураар:

РСФСР Верховнай Советыгар уонна РСФСР үлэһиттэр депутат-
тарын кыраайдардаабы, уобаластардаабы, уокурунтардаабы, оро-
йуоннардаабы, куораттардаабы, сельскэйдээби уонна бөһүөлэктэр-
дээби Советтарыгар быыбардары 1971 сыл бэс ыйын 13 күнүгэр
баскыһыаннааха аныырга.

РСФСР Верховнай Советын Президиумун председатели
М. ЯСНОВ.
РСФСР Верховнай Советын Президиумун секретара
Х. НЕШКОВ.

Москва куорат. Кулун тутар 11 күнэ, 1971 сыл.

«Луноход—I» айанын салгыыр

Сибээстэһини уочараттаах руи химическай анализтааһын
сеансын бириэмэтигэр кулун ту-
тар 9 күнүгэр 500 метр кэригэ
диаметрдаах улахан кратеры
чичийини салгыны ытыһыһына,
Луноход кратер модьоротун ус-
тун таһыны түстэ. уонна 200
метр кэригэ диаметрдаах атын
кратерга чугаһаата. Киһи ньуу-

Ий ньуурутар үлэ салгынар.
ССТА.

ЭБЭҺЭЭТЭЛИСТИБЭ ТУОЛЛА

БОЛТОНҔО. Сыланнар
ыгырымыларын ойсоон,
олохтоох Совет 1971 сыл-
га нэһилиэнньэттэн хомул-
лар ис түһэни уонна
булгуччулаах страхование
былааннарын бу дьыл ку-
лун тутар 1 күнүгэр толо-
роҕо эбэһээтэлистити
ылыммыта. Ону кэмигэр то-
лорорго исполном чилиэннэ-

рэ уонна депутаттар үтүс
үлэни ытыһылар.
Ылыһыллыбыт эбэһээ,
тэлистити, 226 солк. суу-
мтал: ис түһэни уонна
1642 солк. булгуччулаах
страхование үлэтинин хо-
муура, олунуу 28 күнү-
гэр 100 бырыһыан толо-
рулуна.

Н. ВУШУЕВ.

Директивалар бырайыктары- күннээби кэпсэтинигэ

Хайахсыт. Тохсус бизс сыллаах былаанга ССКП XXIV съездин
Директиваларын бырайыага дьон күннээби кэпсэтинилэригэр улам
пиэтиник кириэр.

Сэмэн Үрөһин, Аҕас Күөлүн фермаларыгар, Аҕылаахха ССКП
райкомун секретара Г. М. Савиннов Директивалар тустарынан
өһөрбүт данылаата улаханнаах көрөхсөннэ. Нэһилиэнньэ олоһор,
үлэһит сирдэринин политинформатортар уонна агитатордар Ди-
рективалар бырайыктарын маассабайдык үгэтиһини саҕалаа-
тылар.

Н. АРЖАНОВ.

ЧАХЧЫ ТУРУМУТ КИҢИ

Мин Ленин аатынан кол-
хозна Үрөх-Күөлүгэ ыһыах
көрөр Н. Г. Гоголевы
көрүстүм. Фермада 300-кэ
ынахтан баара эрэ 35-кэ
төрөөтө. Итинтэн 20-һун
киһи тулпут. Николай Га-
рильевич ньирэйдэрэ турар
сирдэринин оҕосто сылдьар
этэ.

— Инники былааным ту-
һунан, баһаалыста, кэпсээ
эрэ, — дьэни киһиттэн ыһы-
табын.

— Инники сорук дьэни
үлэһиттэргэ буоллаа дьэ,
— дьэте киһим.

Туттарын-хаһтарын көр-
дөхкө, үлэһиттэргэ чахчы ту-
руммут киһи.

— Быһыл 120-кэ төбө-
нү көрөр баҕалааһын. Би-
лигин үүтүнэн бөлөнөх оҕо-
робун. Онно хааһы эбэһин.

Колхоз стойарнай мастер-
скойугар станокка уонна
аҕытаск муостада сакаас
бэрэч турабыт, сотору он-
һултан кыһахтара. Оччово
уоннуу маастарлаах туөрт
станокту туруораммын, уоп-
сай группада тахсыбыт 40
ньирэйдэр биирдэ аһаан ба-
ралларын ситиһим. Ыан-
ныксыттартан төрөбүтэ
сэттэ хоммут ньирэйдэри
ыһааһыҥа ыһаан ылабын.
Киһилэргэ маһнайгы вете-
ринарнай обработка ыты-
лыһына, — дьэни кэпсир.

— ССКП XXIV съездин
көрсө, — дьэни хоруйдуур
Н. Г. Гоголев, — хас биир-
дин ньирэй сууккаба 600
грамтан итэһэне суох эбил-
лэрин киһи кыһанабын.
Н. СОФРОНОВ,
билигин обш. корр.

СНИМКА: Колхоз биш төхүү үлэнтэ механизатор
Оношников Афанасий Яковлевич.

Олорор сиринэн агитация

Чурапчы сельской Советын сессиялыгы олорор сиринэн агитационнай үлэни тэрийин туһунан партия райкомун пропаганда-га уонна агитацияга отделение сессиясыга таб. Федотов И. И. данылаата дүүллөһүлүннэ.

Мэҥэ-хаҥаластар опытыгарынан нэһилиэнэ орто-тутар олорор сиринэн агитационнай үлэни кээннин тэрийин ытымыга агитационнай, кини агитштабтары тэрийингэ итээнэ ил-лалар сорунтарыгар ил-лэспэтин буолла. Оройуон-ланыгар икки ил-лэспэтин тэрийиннэ. Сессия-га ил-лалар начальниктарынан Чурапчыга Дьячовской

Н. И. уонна интернат-ос-куолага Кривошапкин Р.Х. бигэрэттэ. Чурапчытаагы кини агитштабка 17. ин-тернат-оскуола кини агит-штабтар 12 агитэоналар киирэллэр.

Сессияда Чурапчы сель-советта Алесеевской оро-йуон Ытык-Күөл сельсо-ветын кытта социалисти-ческой куоталаһымтын бэ-рэбэрэһэлэһин түмүгүн туһунан сельсовет испол-комун председателэ Гуля-ев В. П. иһитиһэрин өйөрдө. Итиннэ тэҥэ, сес-сия сельсовет 1970 сыл-лаах бюджетин туолуутун уонна 1971 сыллаах бюд-жетин бигэрэттэ.

ВИЙГИ КОРР.

Эбэһээтэлистибэ туолбат кутталлаах

Бахсы нэһилиэгин Советын учараттаах сессиялыгы Карл Маркс аатынан колхоз партия XXIV съездин көрө сүөһүттөн ылыл-лар бородууксуйаны үрдүтүнгэ ылыммыт социалистическай эбэһээтэлистибэтин тол-рон иһитинин туһунан колхоз кылааһынай зоотехника Егоров Г. Ф. дакылаата дүү-лэһилиннэ. Общественинай сүөһү ыстыгы турутар народнай контуруол көмө группста ылыммыт бэрэбэрэһэлэһин түмүгүн туһунан Турентаев Г. Е. хос дакылаата иһилиннэ.

Сессия кыттылаахтара сүөһү иһитини-гэр туоратылла илик үгүс итэһэстэр баат-ларыгар иһитиннэспэтиилэр. Ол курдук, 1971 сыл бастагы икки ыйыгар үүт ымын былаана баара эрэ 35,4 бырыһыан туолла, тохсунньу ыйга государствога биир да чи-лограмм үүт атылааммата. Үүтү ыаһын уонна государствога атылааһын былаан-нарын толорууга үлэ ити курдук бистар мөлөх туруктаахын үрдүтөн, колхоз са-лалтата быһаарылаах дьаһалы ылбатын тэрээһин үлэ мөлөһүн, сүөһү үлэһиттэри-гэр сөптөөх көрдөбүл туруоруллубатын, са-на төрүүххэ үчүгэй бэлэмнэһин ытылаа-батын сессия чорботон бэлэмтэтэ.

Кыстык кэмнэгэр иччат сүөһү туһата суох өлүүтэ салданан таабыста Местников Н. Н., Тарабукина Т. Е. уонна Петрова А. С. кө-

рөр борооснуларыттан үгүс борооску ыла. Билигин мөлөх туруктаах ырыган борооску эбэһин үрдүтөн эбни аһылык тэрийлибэт. Ыччат сүөһү тыһылаах ылааһын үрдү-түнгэ материальнай көбүлээһини олохтоо-һунга үлэ ытыллыбат. Оһоһор бороос-куну ый аайы ылаан, кинилэр ылааһыннара төһө эбиллэн, эботар көбүрөөн иһаллэрин билэргэ кыһаллыбаттар.

Сүөһүттөн ылыллар бородууксуйаны үр-дүтүнгэ кэспиллээх, биир саамай быы-рымылаах үлэһэн, кини төрүтүгүн сүөһү бороодатын тупсарымы буолар. Кэлин сэл-ларга колхозка племенной үлэһин тупсарар туһунан куруутун үгүс иһэспэтин буолар да, туох да быһаарылаах дьаһал ылыллыбат. Төттөрүтүн учуот эбни буһкуллубут. Бы-һыл ынаҕы искусственинай саптарыга киирэрэ туох да бэлэм суох, ону аһан бу үлэни олохтуурга аһаастанар өй-санаа ба-ра улахан итэһэһин буолар.

Сессия эбэһээтэлистибэтин толорууга баар иһитиннэ бөдөн итэһэстэри ыйда уонна ону туоратар сөптөөх тэрээһин үлэни ытыры-гар, түргэн дьаһаллары ыларыгар — колхоз бырабылыанньатын соруудахтаата.

Г. ПРОТОДЬЯКОНОВ,
нэһилиэк Советын исполкомун предсе-дателни солбуйааччы.

Түбүкү р о й д о б и т

ҮҮТҮ ЫРААСТЫК ТУТУОХХА

— Дээ, доһоор, барар сыл-быт үүт төһө ырааһын, сайы-лыктарга төһө муус таһыллы-тын нэрүү,— диир бийиги сала-бааччыбыт.

Түргэн таһыкка олорон сов-хоз Сыланнааҕы отделениетыгар куугунатан тинийэбит. Бөрүүбү-түн үүтү тутар сыахтан сага-дыбыт.

Сыахха биэс кини үлэһит-тэрэһиттэр, кулун тутар 9 күнү-нээҕи турутуһан, үһүөйөх кини баар. Ити күн 1900 кг үүт киирэн астана турар. Ити иһит-тин Халдьаайы ферматтан кэлбит 2 центнер үүт уонна Улахан Күөлтөн 5 бидегига ку-туллан тракторынан тиаллаан араалылыбыт эмнэ 2 центнер кэриэһэ үүт үһүс туһунна кирдээх буолан тутуулаахтартар. Үүт кислотна 18 бырыһыан буол-бүт. Кыһынны кэмнэ үчүгү кислотность эбит. Эгэ, сайын, сылыһарына, хайлах буоларай, — дии саныгыһын.

Тово манньытын чуоткайдары фермаларга тинийэбит.

БӨРӨ фермата. Манна 4 ман-ньыһыһыт үлэһит. Кирдэ ыма-мыт үүт хотон иһигэр ховор, сарсыардааҕы үүтү кытары хол-бонон баран үүт сылар атаа-рыллар. Хотон сиктээх. Ман-ньыксыттар ынах ыыр бидэрэ-лэргэ — улаһтан түһөр кири-халы мүчү түһэрбэтэрибит диэбиттин туора саалыбыт маска ылаан кэчигирэһэн тураллар. Үүтү ыраастаахха айылаах маарыла, ынах сиппийн соторго аһаллаах иһит-хомуос, таһас баара көстү-бөт. Ферма таһыгар хотон икки үлүгүнэн киирар аан айарыттан сараалаан кини-сүөһү нэһилэ киирэр ғына баалбаах «танкалар» кэчигирэһэн туталлара көрөргө олус сүрдээх. Быһыл тохсунньу-га хоту уһукка муньбуллубут итинник «танкалары» биирдэ ыраастаабыттар. Оттон ыла 2 ый устатыгар балайта элбөх муньбуллубут. Оттон былырын саас биирхэ хомуйбуттара үһү. Ол бөдөххө тирээххэ олус эл-биһин дии саныгыһын.

сиппийн ыраастыыр буоланнар үүт ыраас эбит.

Хотон иһигэр килнэккэлэргэ сага төрөбүт иккилии ныйраһы хөлбүү уган турараллар. Сорох ныйраһылар килнэккэ тиксирбэккэ ол үлүгэр ууну-хаары ортоту-дан көрдүөргө таах сылдаа-лар.

— Көрө кэлбит дьон буоллаах хытына, бу ныйраһылар көрүн Барыта отучча ныйрай буолуо. Бу үлүгэр кыарааҕа сиргэ ныйраһы туспа тутар кыах суох. Ол үрдүнэн сайын көгү ампыран иһитиэххэ дьэри байыи-тигэр сөптөөн олороллор, — дии хотон ыраастык сылдыар ына ымыксыт Парасковья Макарова.

Бу фермага саатар иһити-хо муоһу ыраастык туспа дьэри-тутар кыах баара ситэ туһаныл-лыбат. Хотон таһыгар тутуулау бүт уопсай дьаһалар сорох квар-тиралара иллэн тураллар. Үүт-тэри эбни аһылыгы бэлэмни-сэххэ истегнада муньбуллар эбит. Оһукалара да, хайтаһы сабылалаах.

Бирдээх үүтүгэ ХАЛДБААЙЫ ферматын турута аһыттаран уратыга дьэри, тоннон кэлбит үүтү араарар саппэрэстэр хотон иһигэр бэлэм турара буолар.

Барыгадир Федор Николае-вич Дружбанов былаанын толор-бот ферма суох дииринэн буол-лаһына, бу үлүгүрдээх кир-хал ортотутар манньыксыттар бэркэ кыһаллан үлэһиттэр эбит дьэри санаада кэлэрин.

Сайылык фермаларга муу-таһылыта балайта барбытын бэ-лэмтэһэххэ сөп. Арай Сэни Там-мыт сайылыкка 2, Хонго са-былыһына 3 тракторынан ил-лэһит мууһу ымына саппыгыт. Ол ғынаң баран өһио иһиттэн ор-лук булуустара суох үһү. Оттон Хонхоро сага хайылыбыт бу-луус сабыллыбааха турар.

Үүт-ас ыраас буоларын туһу-гар сөвхөс салалтата, тустаан Сылан отделениетын салаллаач-чалара суһал дьаһаллары ыла-лара аһыһыллар. Мантан иһинэ үүт өссө эбиллэ буолар. Оһон сьах үлэһиттэрин эбни биирэр наата.

Рейдэбэй биригээхэ чилиһиһэрэ:

**И. ДЕТТЕРЕВ,
В. СОБАНИЧ,
П. ПОПОВ.**

Парижской Коммуна 100 сылын көрсө

К. Маркс уонна Ф. Энгельс музейдарын фото фондаларыттан «Вандейская площади намест-ниэһингэ барриада»

ССТА фотохрониката.

МOSCBA. Парижской Коммуна 100 сыла туолуутугар Маркс уонна Энгельс музейда-рыгар Париж коммунардарын охсуһууларын туһунан кэспир араас экспозициялардаах быыс-таһа аһыллыа. Манна К. Маркс, Ф. Энгельс, В. И. Ле-нин Парижской Коммуна аан дойдутааҕы историческай суел-татын көрдөрөр илиинэн суруйбут үлэһэрэ кизгини көрдөрүлүөх-тэрэ.

СНИМСОНА: Тула куэрат 25 №-дээх осипулатын 9 ны-лааһын үөрэнээччилэрэ музей Парижской Коммунага аһаллаах стендэлэрин аттыгар.

В. Чередицев фотота.
ССТА фотохрониката.

Баһаары улаханга уурбаттан

Бу баһылаан аһыһыһы 20 күнүгэр буолбута.

Ферма таһыгар үлэһин сьыл-дэм көрө түспүтүн — Проко-пий Адамовтаах дьаһэлэри аһа талаччи аһыллыбыт. Шир-дэ уот кытыастар. Баһаары-гыгар, кини көстүбөт. Арай бэ-йитин хотонун таһыгар мин көргөннм сьылдыр. Киннэхэ ха-һытаат, дьэһэ ыстаныбыт. Кирбиһит уот иһиһиһэ таһас-тарын, спалеры сьаһы өһүө ку-маарытыгар күүдэһиллэр. Тэбөх таһастары, кумаарылары төбүт-тардан таһырдьа таһыһыбат, туох уу баарынан уоту саа-һабыт. Таһа сьылдыр таһас-ныт умайар. Кэргэһини тумнаста сьыһа. Тиһэрэ, уот сип ууу-лубута.

Мин, ол сарыһарга Чурапчы-лаахтаах кини, дьолго автобус баарынай охрانا кизг өйдөтүү

суох буолан биир. Оттон көргэ-ним көрбөхкө, хотон иһигэр сьыл-дэм хаһыһы сөп этэ. Үс са-һаһын дьэһэ олорор үс ыла-алта кыра оһолорө, туох-баар каллара-саллара иһиниһы быстах түбөһтөһө быһыһыһыта.

Оттон баһаар туохтан бары-тай? Адамовтар икки кыра өһ-лөрүн хаалларан баран чүмөч-лэһин умулларбатахтар. Ол дьон-поро кумаарыны сьэтэ оһиһуу сьылдыан, уот улаһыһытыгар аан-нарын талаччи аһан өртөчү дьэ-һэ ыстаныһыттар. Вийнэхэ, Чыһырга, чүмөччин, иһиһиһы, умайа турар өһөү ити курдук кыра өһолорго хаалларан бары-үгүс буолааччы.

Маньаһа нэһилиэк, колхоз саппалаталара, оройуоннаары ба-һаарынай охрانا кизг өйдөтүү

үлэһи ыстыах, эһиһиһиһы олохтуох тустаах этилэр. Эһи-суох. Оһоһор Саппыһа икки хотонутар баһаарынай иньентары-каһыһы да көрүнэ мэллгир. Ку-лууппунт мэллн аһаһа туурар, ардыгар иһиһиһыт ховоллор. Баһаар бэрэ түбэһиһиһыт эһиһиһиһыт кини суох. Горьчай бөһүлөк иһиһыт тутуулар. Дьэ-һэ, Сааскы Суут бурулугун сьри-гэр олохтуохха сөп этэ. Баһу-дэһтэн километр эрэ курдук уонна кини аһан суолун кы-тыһыта.

Түмүктээн эттэххэ, баһы нэ-һилиһиһыт баһаартан сэрэһиһ-гэ оройуоннааһы государствени-най баһаарынай инспектор таб. Н. А. Петров бэрэбэркэ ытыга, эһиһиһиһыт күүһүрдэрэ эһиһи-лэр.

П. ФИЛИПОВ.

СЭБИРДЭХТЭР

Саас бу манга, Чурагчыга,
Чөбдик, ыраас чарангым
Ытардатын илгилэй,
Эйнигнэгийн нэлбигээр,
Үөрүүлэрбин үлэстэ,
Ылаан-туойан дээрэттэ.

Сэбирдэхтер, сэбирдэхтер,
Сахам сирин сааснытын
Сэргэхитэр эбиттер,
Сэбирдэхтер, сэбирдэхтер

Сайын ахсын Чурагчыга,
Чочир анньар ылаагыр
Хатыггардаах тумула
Эйнигнэгийн нэлбигээр,
Алтан ото арылыга,
Күөйэ хаамта минибөр.

Ф. ФИЛИПОВ.

ИЭС БААЙДАХХЫНА

(Нэлсээн)

«Төрүт» колхоз председатели Хайа, дөрөөр, отгон малдыты-
гөрөл көрүнүгү Тит Саабыс
Сатмырал бейетин көгөс каби-
неттар малдын олоор «Күтү-
туу» колхоз председатели Иван
Максимович Антонова кытары
сэбирдэхтер олоор.

— Дээ хайа, Иван Макси-
мович, үлэ хамнас хайдары, төгө
бердир?

— Сии арай. Хачыгыраа
сатмыбыт. Алта сылтан айда-
наах механизированный котом-
мутун дээ ситерен, үлэлэтэн
арыбит. 400 сүөһүнү кылларан
байдыбыт. Итигэр-тайыгар ир-
бэ-таарба, итарба-быларас би-
лини да баар да, сии бөрөгүбүт.
Валтун барыта этэнгэ. Эбиги
апат астаһар делегация ыта-
быт дээбиккитин ылаанымбыт.
Ону хаан тийбигитин билгитин
да биллэрэн кэбис.

— Дээ онуук. Ылааннаххыт
буолан баран, тылаанан мал-
дытыбыт баһа-атада биллэр.
Мална диин эттэххэ, биэр ама
түбэттэ ытырдыктара дуу дии
сааһабытым... Хайа, кырдыас-
тар, бийиэ, балыда омыттаах,
өһө-мална арыллыт дьон бу-
дук этибит. Кыргылаһа хаа-
бахха уга сымдан сүбөлөт диин
баар дии. Ол делегация баһа-
көһө бейбигин мин буолуох
етим. Сүүрбэттэ ийини сүүмэр-
дэн олоорбүт. Дээ хайлах та-
риннигит, туту былааныммыт,
тугуна үлэбигит?

— Хотомутун көрдөрүөхпүт,
онно үлэлтир дьону кытары би-
линиирэһипит, муннаххаа
сэбирдэхтер түбүөхпүт, ыраа
көтөрүөхпүт буолуохпүт дэ-
сиппипит.

— Итинни бөркө билэр дьы-
лабыт. Муннах буола-буола.

Сэбирдэхтер, сэбирдэхтер
Ырыа-тоһун түлэрэн,
Сэргэхитэр эбиттер,
Сэбирдэхтер, сэбирдэхтер

Күһүн эрдэ Чурагчыга,
Суугунаабыт чааһыга
Көмүс толбон сэбирдэхтер
Сөгөтөһүн нэлбигээр,
Сөһүйбүтүу көттүлэр,
Соньбуорбүтүу көрдүлэр.

Сэбирдэхтер, сэбирдэхтер
Саһаарбаабыт көмнөрбөр
Сэргэхитэр эбиттер,
Сэбирдэхтер, сэбирдэхтер

АБААЧУЧУЛАР СУРУКТАРА

Тутууга мин санааларым

Карл Маркс аатынан колхоз
бейетин кыдар калын сылаарса
тутууну балайда ытыра биллэр.
Үлэлит илин тийбэт буолан,
бастайааннай састаалтаах бири-
гээдэ суох. Ол ийин мажнай
үлэлиттэр хотону уонна интернат
директин туһууттара. Оттон кол-
хоз биллиилээх уустара кыр-
дыан, тутуу динитэн туорал-
тылар. Кинилэртэн үөрөмүт
арыйах киһи үкүс атын үлэ-
сыйдаллар. Саас-сайын сорох
механизатордары, үөрэххэ, ар-
мыга барааччы ытычтарын тү-
мүн, кылгас көмгө үлэлэтэбит.
Ол дьонун сөччө-бачча ылаан
үлэлэбэт буолааччылар.

Хонуу биригээдэтэ сөптөөх
тракторынан, киһинэн хааччыл-
бат. Киһи ото-маһа тээллиттэ
хаһан да үмүрүйбэт, бүппэт.
Ол ылымбытын эрэ көппиттэн
трактор анаар курдук буолаач-
чы. Ийин үлэтин солбуйар кө-
төхтөрөр кыраан, «Дружба» ар-
бын электродель, үстүрүүс
уонна, бөл дитэр, илин чочута,
сындара курдук төрүлэр
суохтар. Илэрмаһар баалара
билгитин үлэлтир кыахтарыттан,

арааһа, тахсан тураалар. Киһи-
лэди тийигин бейсакка үлэлтэр
илэрмашик суох. Ким түбүннэх
үлэлэтэн көрө-көрө быраар.

Аны дэриэбинэттэн 25—30 км
ийинэн тутуу маһа олох суох
буола. Ааспыт сылаарга ийи-
лин куруусчуттаах биэр-ики
трактор бөрөһүнэ таһар этилэр.
Малыаха тракторы хаамтара
сыллан, ким хантан буларынан,
сыарбатын үрдүгэр өхтөрөй,
күһүгэ 20—25 маһа килгэр-
дэх, үөрөр этибит. Маһыан үлэ-
литир маһаан уонна олус кут-
таллаах буолааччы. Бу үлэни
бийыл да итиннигит мытар санаа-
лаахтар.

Динигинэн, тутууга сөптөөх
мас ханна баарын эрдэттэн би-
лиэххэ. Бастайааннай үлэлтир,
кыайар-хотор көрдөүчүлэри
аһааха эбэтэр мааскабай субу-
тунууларын тэрийэр буоллар
эмиз барт этэ. Итиннэ барар
арыйах күнү аһыйар, өтөн
саллар сатамнат.

Мин ити этилэрбин колхозун
салалтата болдойо диин эрэнэ-
бин.

Н. ШЕЛОМОВ, болуотунньук.

Эи ийигэр—үлэ киһитэ

Диринг бөрүлүгэр сатааттан
саһа дьыллар үүһэллэр.
Үүнэллэр үлэ киһитин илиитит-
тин. Оттон ол үлэлит киһи —
ити Семен Павлов биригээдэтин
чилиһэ, эбэтэр ираах сиртэн
кэлэн тутууга үлэлтэ сымдар
киһи — киһилин дьылга-уокка,
аһылыкка, киһилин усулуобуйа-
га наадылар.

Оттон Эрилик Эриетин ааты-
нан колхоз тутуутун үлэлиттэрэ
самархай, түөрт түһүктөрүт-
тэн үлэ, таас суох буолан, халта-
һыһынан хам сааһан төрөр
диринг олооролор. Таһыттан
көһүбүт киһи мунар хараһата.
Куһаан да үчүгүйдээх, дьыл-
иһи өртө хоторонунан муһууллабыт
бөх-сыһа, алдыммыт тимир
быһа харанга буолан сөччө-бачча
көстүбөттөр.

Чакыр, Хайахсыт, Хадаар уон-
на Малдыахси тутуутун үлэлит-
тэра килиһэ суох эрдэбиллэр.
Килиһи аһааһа Дирингэ кэ-
лэри иккилэнгүстүү үтүө күн-
нэрин суол мааскабай кэ-
һингэ сүтэрэллэр.

Тутуу үлэлиттэрин уонсайда-
рыгар сурунаал, хайыат көстү-
бөт. Оттон агитатордар атахта-
рын түмүсүн уктаттар.

Т. СОКОЛЬНИКОВ.

Фотограф наада

Оройуон хаһаайыстыба-
ларыгар ыраах участан-
тарга олоросчулар фо-
тограф суох буолан, хас-
ты да сыл хаартыскада
түсөнөппит. Ону олох-дьы-
лах комбината учуоттуура
наада.

М. ЛИТВИНЦЕВ.

Буруйдаах оууттания

АРБАА БЕРЛИН- ССТА.
Неонацист З. Вайль бу дьыл
сэтиннэ 6 күнүттэн 7 күнэ
үүнэр түүнүгэр Тиргартенга
советскай буойуннар памят-
никтарын харабыллыы тураач-
чыларга саба түспүтэ уонна
советскай часовой И. И. Щер-
багы баһырдьыта. З. Вайль
6 сылга хайыыга биригээр-
дэнэ. Биригээр Арбаа
Берлингэ баар Англия ба-
һыаннай административнай
гражданскай суута таһаарда.

1941 сыл ыам ыйа. Германия
разведката советскай заводтар-
тан биригээдэтигэр саһа сэрин
саба айыллыбытын билэр.

Чертежтар хартыскаларын
уонна эттук образцтарын бу-
ларга, ол көппиттэн заводу үлэ-
тэлтэрэргэ дьулуһар немецтөрү
утары советскай чекистар сирэй
сирэйгэ көрсөн охсуууларын
туһунан «Один из нас» диин
саһа үгс-урап фильм көппөр.

Режиссер-постановщик Г. По-
лова, сценарийын автордара
А. Нагорный уонна Г. Рабов.

Снимокка: фильмтэн кадр.
Чекист Громов (В. Грачев, ула-
дэки) Сергей Вирюкова
(Г. Юматов) сүбэ биэрэр.

ССТА фотохрониката.

ЫТЫКТАБЫЛЫ ЫЛАР

Заболоцкай Роман Ни-
колаевич колхозтаах аа-
тын сүкпүтэ түөрт уон
сылыгар барда. Ити туха-
ры араас ыраахан үлэлэр-
гэ элбэх сыратын биэрэн
кэллэ. Сэрин, сүт сыла-
рыгар Булуҥ оройуонутар
кирэн, оһону, дьахтары
уонна кырдыаастары кө-
түлээн уонна салаһан үлэ-
лэбэтэ.

Түөрт оһуһунан фер-
мара от тизээн ыстыгыра.
Сайынны от оттоон, субу-
сүөһү көрөн туоруура.

Кыайыгас-хотугас үлэлэ-
буолан, Олуонэ оһу-
арыларыгар кирэн, Ну-
тара үрөдөр тахсан саһа-
лыыра. Кыһынын өһө
ферма тутуах киһитин бы-
һыһынан хаалара.

Билигин Роман Нико-
лаевич төһө да кырдыа
быһыһыттар, колхозун
үлэлиттэн илиитин араар-
бат. Кыһамнылаах үлэ-
тинэн, үтүө майгытынан
суоһаһынан дьон-сэргэ
ытыктабылын ылаан ылар.
Н. ФЕДОРОВ.

Общественность туора туруо суохтаах

Бикр сарсыарда Аһа дойдуну көмүскүүр улуу сэрин кытты-
лаада Николай Алексеевич Федоров кирэн кэллэ.

— Сатаммыт, — дьэте көппөхтөөн иһэн. — Күтүөтүм күн
айы итирэн көлө-көлө сүгүн сымнаппат буолла. Аһы, бу
уолукпуттан ылан, таһырдыа аһыан кэбистэ. Валтым биэр
оһотун хартыстатхыта, уһунуук киһилэрдиин олорботохуна
таһаллыһы. Оһон дьылжиттар дьулаах ылын.

— Ол туюктан сылаарыан сордууруй?

— Аһаарыгын, көлөһүгүн, байыан дьахтаргар ситэһин,
көртөнүгүн араар диир. Ити ийи уолбун олох да дьонунан
аһпат.

Николай Алексеевич күтүөтүтөр хомойуон хомойор. Күтү-
тэ, Григорий Гаврильевич Собакин, соһоо Соловьевтарын от-
делонитыгар лесничейдир. Дьинэ, туос илээн. Күн уһунун
барыан аһаһаан тахсар. Ол үрдүнэн дьон олоһун аһыата
саталһыт, биригэ төрөбүт убайдым балыһы олох араартырга
сорунуу — хайдахтаах ыар буруйуй? Иһиликк общественноһа
маһы тулуйуон, таах көрөччүһөн хаалыан сөп дуу?

КЫТЫАН.

Редактор Н. П. СИДОРОВ.

БИҢИГИ ААДЫРЫСПЫТ: Чурапчы салиһыһа, Карл

Маркс уулусса 12 №-ра.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОННАРА: редактор — 0—89, таһа-
һаһыһыбатын уонна культура, олох-дьаһах аһаһа-
ра — 0—90, уопсай өдлө — 0—91, типография — 0—95.

Редакцияга ытыр сурунна аһаһыһы, аһаһаһыһы,
аһы, өһа аһыһы төлөрү суруллуһаһа.

